

Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas Tarumaa külas riigimetsa kvartali MT052 eraldistel 10 ja 22, kvartali MT053 eraldistel 11, 13 ja 14 ning kvartali MT082 eraldisel 11 harvendusraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (registrikood 70004459) volitatud esindaja Erki Põldoja poolt 31.05.2024 ja 14.06.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, otsustab Keskkonnaamet:

1.1 Jätta algatamata Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas Tarumaa külas riigimetsa kvartali MT052 eraldistel 10 ja 22, kvartali MT053 eraldistel 11, 13 ja 14 ning kvartali MT082 eraldisel 11 (Mäetaguse metskond 14 maaüksus, katastritunnus 44901:007:0160) harvendusraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Riigimetsa Majandamise Keskuse (registrikood 70004459) volitatud esindaja Erki Põldoja esitas 31.05.2024 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandatakse kvartali MT052 eraldistel 10 ja 22, kvartali MT053 eraldisel 13 ja kvartali MT082 eraldisel 11 ning 14.06.2024 metsateatised, millega kavandatakse kvartali MT053 eraldistel 11 ja 14 harvendusraiet kokku 14,88 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 861 tm. Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-tega 50001018758, 50001018757, 50001018756, 50001018766, 50001028086 ja 50001028087.

Kavandatav raieala paikneb siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 13.01.2005 määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine” (edaspidi *määrus nr 1*) kaitse alla võetud **Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndis** ja Vabariigi Valitsuse 17.12.2020 määrusega nr 97 „Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskiri” (edaspidi *kaitse-eeskiri*) kaitse alla võetud **Alutaguse rahvuspargi Arvila piiranguvööndis** ning Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel **Muraka looduslal** ja **Muraka linnualal**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja

4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet teavitas 26.06.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50001018758, 50001018757, 50001018756, 50001018766, 50001028086 ja 50001028087 menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/13703 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Harvendusraie on kavandatud 5 eraldiasetseva langina kokku 14,88 ha suurusel alal keskealise metsa arenguklassi kuuluvates kase, kuuse ja männi enamusega puistutes, kavandatav hinnanguline raie maht on kokku 861 tm.

Harvendusraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2), mille eesmärgiks on metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamine (MS § 28 lõige 7 punkt 2). MS § 31 lõike 2 kohaselt ei tohi harvendusraie tegemisel puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud alammäärast. Nõuded harvendusraiele on sätestatud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 6.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Mäetaguse metskond 14 maaüksus asub Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Maidla Vallavolikogu 30.06.2008 otsusega nr 175 kehtestatud Maidla valla üldplaneering² (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus maaüksus Maidla vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Leitav: <https://www.lyganuse.ee/uldplaneering>

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raie töödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Mäetaguse metskond 14 maaüksuse sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ja see asub hajaasustuspiirkonnas.

Kvartali MT082 eraldisel 11 kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ on registreeritud harvendusraie 05.06.2024 kvartali MT094 eraldisel 14, 14.06.2024 eraldisel 4 ja 25.07.2024 eraldisel 5 (kokku 7,23 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 427 tm), mis kõik asuvad väljaspool Arvila metsise püsielupaika ja Alutaguse rahvusparki ning Muraka loodusala ja Muraka linnuala.

Raie tegega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raiealal kasvavad keskealised puistud. Kvartali MT052 eraldisel 10 kasvab jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübi kase enamusega puistu, kvartali MT052 eraldisel 22 kasvab jänesekapsa-mustika kasvukohatüübi kuuse enamusega puistu, kvartali MT053 eraldisel 11 kasvab karusambla-mustika kasvukohatüübi männi enamusega puistu, kvartali MT053 eraldisel 13 kasvab tarna-angervaksa kasvukohatüübi kase enamusega puistu, kvartali MT053 eraldisel 14 kasvab karusambla-mustika kasvukohatüübi männi enamusega puistu ja kvartali MT082 eraldisel 11 kasvab karusambla-mustika kasvukohatüübi männi enamusega puistu.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raieist otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, raieala ei paikne märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kvartali MT052 eraldis 10 paikneb 1,9 ha ulatuses maaparandussüsteemi Tarumaa/TP-531 Mäetaguse (**Tarumaa peakraavi**) kalda **piiranguvööndis**, jäädes osaliselt ka **veekaitsevööndisse** ning kvartali MT052 eraldis 22 asub samuti osaliselt Tarumaa peakraavi kalda piiranguvööndis, kuid veekaitsevööndisse ei ulatu. Kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ning puhketingimuste säilitamine (looduskaitseaduse (LKS) § 37 lõige 2). Veekogu kalda või ranna erosiooni ja hajuheite vältimiseks on veekogu kaldal või rannal veekaitsevöönd (veeoaduse (VeeS) § 118 lõige 1).

Kavandatav raieala asub **Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja Alutaguse rahvusparki Arvila piiranguvööndis** ning alal, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku⁴ kuuluva **Muraka loodusala ja Muraka linnuala** koosseisu. Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndi kaitse-eesmärk on II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao urogallus*) väljaspool kaitsealasid asuvate elupaikade kaitsmine liigi soodsa seisundi tagamiseks (määrus nr 1 § 1). Tingimused metsa majandamisele metsise püsielupaiga piiranguvööndis on sätestatud määruse nr 1 §-s 4. Alutaguse rahvusparki Arvila piiranguvööndi eesmärk on metsakoosluste säilitamine metsise elupaikade tagamiseks ning kaitsealuste liikide kaitse (kaitse-eeskiri § 14 lõige 6). Tingimused metsa majandamisele Alutaguse rahvusparki piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 16.

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) andmetel asub kavandatav raieala II kategooria kaitsealuse⁵ linnuliigi **metsise (*Tetrao urogallus*)** piiritletud elupaigas registrikoodiga KLO9133448 . Raieala kvartalil MT053 eraldistel 11, 13 ja 14 asub lisaks ka III kategooria kaitsealuse⁶ linnuliigi **öösorri (*Caprimulgus europaeus*)** elupaigas registrikoodiga KLO9130049 ning raieala kvartali MT053 eraldisel 11 ka III kategooria kaitsealuse linnuliigi **laanepüü (*Tetrastes bonasia*)** elupaigas registrikoodiga KLO9125547.

Kavandatava raiealaga piirnevale alale, st 30 m mõjualasse jäävad **Alutaguse rahvusparki Arvila sihtkaitsevöönd ja Arvila metsise püsielupaiga sihtkaitsevöönd, kavandatav Metsaelupaikade looduskaitseala Metsaelupaikade sihtkaitsevöönd**, II kategooria kaitsealuse linnuliigi **kanakulli (*Accipiter gentilis*)** elupaik registrikoodiga KLO9128842, III kategooria kaitsealuste linnuliikide **hoburästas (*Turdus viscivorus*)** ja **väike-kirjurähn (*Dryobates minor*)** elupaigad registrikoodidega KLO9130003 ja KLO9130045 ning III kategooria kaitsealuste taimeliikide **vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*)** kasvukoht registrikoodiga KLO9346557 ja Helleri ebatähtlelik (*Crossocalyx hellerianus*) kasvukoht

⁴ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

⁵ II kategooria kaitsealused liigid on nimetatud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁶ III kategooria kaitsealused liigid on nimetatud keskkonnaministri 19.05.2004 määruses nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

registrikoodiga KLO9402312, loodusdirektiivi⁷ I lisas nimetatud **elupaigatüübid vanad loodumetsad (*9010)** ja **rohunditerikkad kuusikud (9050)** (edaspidi ka metsaelupaigad) ning **vääriselupaigad nr 157015** (registrikood VEP157015) ja **nr 207380** (registrikood VEP207380).

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava raieala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatavate raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava harvendusraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Määruse nr 1 § 4 lõike 9 kohaselt on metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja kaitse-eeskirja § 16 lõike 5 kohaselt on Alutaguse rahvuspargi piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (määruse nr 1 § 3 ja kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi – raieala kvartali MT052 eraldisel 10 piirneb kraaviga, asudes osaliselt Tarumaa peakraavi veekaitsevööndis (ulatus VeeS § 118 lõige 2 punkti 2 kohaselt 10 m). VeeS § 119 punktide 2 ja 6 kohaselt on veekaitsevööndis keelatud puu- ja põõsarinde raie Keskkonnaameti nõusolekuta, välja arvatud maaparandussüsteemi ehitamiseks ja hoiuks, ning pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu ranna või kalda erosiooni või hajuheidet. Raiealalt raiutakse puistu harjusalt hõredamaks, puistu ülarinne säilib, sh ka kraavi veekaitsevööndis ja kalda piiranguvööndis, raie mõju kraavile ja veerežiimile ei ole oluline. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte alal ei esine, seega raietööd neid ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima – kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie, mille käigus raiutakse puistud hajusalt hõredamaks ja ei teki lagedat ala, kusjuures puistute esimese rinde rinnaspindala ei tohi langeda alla metsa majandamise eeskirja lisas 1 toodud alammäära, on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ei mõjuta raie eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

⁷ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatav raie neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega kuni 1 (2) kuu(d). Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatav raieala Muraka looduslal ja Muraka linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 34 ja lisa 1 punkti 2 alapunktis 227.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Muraka loodusala ja Muraka linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi⁸ artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁹ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande¹⁰ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Harvendusraie käigus säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Puistud raiutakse hajusalt hõredamaks, reguleeritakse koosseisu ning eemaldatakse kahjustatud ja nakkusohtlikud puud. Seega, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme oluliselt ei muutu ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

Raieala jääb Muraka linnuala kaitse-eesmärgiks oleva II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika väljaspool kukkede mänguala, kuid kvartali MT052 eraldi

⁸ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁹ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

¹⁰ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

10 ja kvartali MT053 eraldised 11, 13 ja 14 piirnevad lõunapoolsest küljest metsise mängualaga (Arvila 1). Raieala ja mänguala vahele jääb metsatee ja kraav ehk ca 10 m laiune muu maa kõlvik. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega (sh LKS-ga, määrusega nr 1, kaitse-eeskirjaga). Metsise elupaiga kaitseks on antud juhul moodustatud Arvila metsise püsielupaik, mille piiranguvööndis kavandatav raieala asub. Ka Alutaguse rahvusparki, mille piiranguvööndisse kavandatav raieala jääb, kaitse-eesmärkide hulka kuulub metsise ja tema elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 6). Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paika panemisel ja kaitsekorra määramisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatav raieala jääb siseriiklike kaitsealade piiranguvööndisse, kus majandustegevus on lubatud (LKS § 31 lõige 1).

Nagu enamik liike, on metsis tundlik munemis- ja haudumisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava¹¹ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks paljunemisperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd, mis võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Mängu-, pesitsuse ja poegade kasvatamise perioodiks on metsise puhul ajavahemik 1. veebruarist kuni 31. juulini. Sel perioodil elupaigas raietöödest hoidumine aitab vältida metsiste sigimisaegset häirimist ning pesade ja munade hävitamist ja tagada metsiste eduka pesitsemise. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 6 on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud.

Arvestades, et kavandatava raie korral puistud säilivad (lagedat ala ei teki), siis ei mõjuta raie Muraka linnuala sellisel määral, et väheneks liigile elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet. Lisaks asuvad kvartali MT053 eraldised 11, 13 ja 14 III kategooria kaitsealuse linnuliigi öösorri (*Caprimulgus europaeus*) elupaigas ning kvartali MT053 eraldis 14 piirneb ja eraldis 11 asub III kategooria kaitsealuse linnuliigi laanepüü (*Tetrastes bonasia*) elupaigas. Laanepüü ja öösorri elupaikade kaitsmine on samuti Muraka linnuala kaitse-eesmärgiks.

Öösorr on Eestis ebaühtlaselt levinud rändlind, keda võib kohata aprilli lõpust septembri alguseni. Pesitseb hõredapoolsetes nõmme- ja rabamännikutes, mõnikord männi-segametsades servaosades ja kuivadel puisniitudel, siirdesoometsades või kuivades loomännikutes, vahel ka raiesmikel ja noorendikes. Arvukus on mõõdukalt langev, peamiseks ohuks on häirimine ja pesade hävimine metsatöödel. Pesitsusperiood on 1. maist kuni 15. juulini. Kuna elupaik kattub metsise elupaigaga, siis tagab raietööde tegemine väljaspool metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi pesitsusrahu ka öösorile.

Laanepüü pesitseb segametsades, stabiilseimaks biotoobiks on raiumata eririndelised tuulemurdude ja häiludega vanad mitmekesised puistud. Laanepüü pesitsuse võib nurjata pesitsusaegne häirimine või otsene kurna või pesapoegade hukkumine, kusjuures peamiseks negatiivseks faktoriks on pesitsusaegsed raietööd pesa läheduses tundlikul perioodil (pesitsemiseks valmistumise, munemise, haudumise ja väikeste poegade ajal). Kavandatud raied ei kahjusta ülemäära laanepüü elupaigaks sobivat maastikku, kui pesitsusaegsete häiringute vältimiseks teostatakse raietööd väljaspool pesitsusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 30. juunini. Kuna elupaik kattub metsise elupaigaga, siis tagab raietööde tegemine väljaspool metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi pesitsusrahu ka laanepüüle ning aitab vältida pesade ja munade hävitamist.

¹¹ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava” (leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>).

Kavandataval raicalal ei ole registreeritud Muraka loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku. Kvartali MT052 eraldisel 10 ja kvartali MT053 eraldise 13 raie mõjualasse (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ning Alutaguse rahvusparki Arvila sihtkaitsevööndi ja Arvila metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndi piiresse) jääb ala, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp rohunditerikkad kuusikud (9050), mis on Muraka loodusala kaitse-eesmärgiks. Antud elupaik on esinduslikkusega C (arvestatav) ja selle üldine looduskaitse väärtus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärtusele) on hinnatud väärtusega B (kõrge).

Lisaks jäävad kvartali MT052 eraldisel 10 kavandatava raieala mõjualasse (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ning Alutaguse rahvusparki Arvila piiranguvööndi ja Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndi ning projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala Metsaelupaikade sihtkaitsevööndi piiresse) alad, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*), mis on samuti Muraka loodusala kaitse-eesmärgiks. Antud elupaigad on esinduslikkusega C (arvestatav) ja nende üldine looduskaitse väärtus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärtusele) on hinnatud väärtusega C (keskmine) või B (kõrge).

Kvartali MT082 eraldisel 11 kavandatava raieala mõjualasse (Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade ning Alutaguse rahvusparki Arvila piiranguvööndi ja Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndi ning projekteeritava Metsaelupaikade looduskaitseala Metsaelupaikade sihtkaitsevööndi piiresse) jäävad samuti alad, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp vanad loodusmetsad (9010*). Antud elupaigad on esinduslikkusega C (arvestatav) ja nende üldine looduskaitse väärtus (üldine hinnang elupaiga kaitseväärtusele) on hinnatud väärtusega C (keskmine) või B (kõrge).

Metsaelupaigatüüpidele vastavatel metsaaladel raiet ei toimu, seega elupaikade pindala ei vähendata. Antud juhul ei teki raie käigus lagedat alal, seega võib järeldada, et kavandataval raiel ei ole olulist mõju metsaelupaikadele. Võib esineda mõningast valgustingimuste muutust eeskätt vahetult piirnevatel aladel, kuid elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur säilivad.

Kavandataval raicalal ja selle 30 m mõjualas ei asu lisaks eespool käsitletule muid Muraka linnuala ja Muraka loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku. Kuna tegemist on hooldusraietega, mille käigus elupaiga puistud säilivad (ei teki lagedat ala), siis ei mõjuta need eeldatavasti ebasoodsalt Muraka loodusala ja Muraka linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust, kui raietel järgitakse kehtivate õigusaktide nõudeid (mh tööd tehakse külmunud pinnasega, väljaspool metsise ja teiste lindude pesitsusaega).

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndis ja Alutaguse rahvusparki Arvila piiranguvööndis. Mõju Arvila metsise püsielupaiga ja Alutaguse rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Muraka linnuala ja Muraka loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

Harvendusraie tegemisel säilib puistu esimene rinne (ei teki lagedat ala). Keskkonnaameti hinnangul ei kahjusta raie kaitseala seisundit. Raie on kooskõlas kehtivate õigusaktidega (nii metsise püsielupaiga piiranguvööndis kui ka Alutaguse rahvusparki piiranguvööndis on harvendusraie lubatud, puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnasega).

Kvartali MT082 eraldisel 11 kavandatava raieala 30 m mõjualas (Arvila metsise püsielupaiga piiranguvööndi ja Alutaguse rahvusparki Arvila piiranguvööndi ning Muraka linnuala ja

Muraka loodusala piires) asub III kategooria kaitsealuse samblaliigi Helli ebatähtleht (*Crossocalyx hellerianus*) kasvukoht. Helli ebatähtleht on lehthelviksammal, mis kasvab niisketes kuuse-, männi-segametsades vanadel kooreta okaspuu lamatüvedel. Liigi ohuteguriteks on metsamajanduslik tegevus, metsahooldustööd, niiskete kõdunevate lamatüvede puude kadumine/hulga vähenemine, puuliikide osakaalu muutmine metsades, metsade vanuse muutumine: vanade metsade ja suurte puude kadumine, lageraied. LKS § 55 lg 8 kohaselt on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Kuna kasvukohas raiet ei teostata ja hooldusraie käigus vahetult piirneval alal puistu säilib, siis eeldatavalt oluline mõju liigile puudub.

Kvartali MT082 eraldisel 11 kavandatava raieala 30 m mõjualasse (väljapoole Arvila metsise püsielupaika, Alutaguse rahvusparki, Muraka linnuala ja Muraka loodusala) jääb ka III kategooria kaitsealuse taimeliigi vööthuul-sõrmkäpp leiukoht. Käpaliste sugukonda kuuluv vööthuul-sõrmkäpp kasvab segametsades ja puisniitudel, soostuvatel rohumaadel ja metsades ning madalsoodes. Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel on vööthuul-sõrmkäpp 2023. aasta hinnangu alusel "soodsas seisundis". Peamiseks ohuks on kuivendamine. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 8 on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Kuna vööthuul-sõrmkäpa kasvukohas raietöid ei teostata ning lisaks jääb leiukoha ja raieala vahele Savala-Arvila tee koos kraavitrassidega ehk ca 20 m laiune mittemetsamaa, siis ei kahjusta kavandatav raietegevus vööthuul-sõrmkäpa säilimist selles elupaigas. Kaitsealuse taime kasvukohas on soovitatav vältida metsamaterjali ladustamist.

Kvartali MT082 eraldisel 11 kavandatav raieala 30 m mõjualasse (läänest piirnevale alale; (väljaspoole Arvila metsise püsielupaika, Alutaguse rahvusparki, Muraka linnuala ja Muraka loodusala) jääb III kategooria kaitsealuste linnuliikide hoburästas (*Turdus viscivorus*) ja väikekirjurähn (*Dryobates minor*) kattuv elupaik. Hoburästas elab peamiselt vanemapoolsetes männikutes. Ohuteguriteks on raietega vanade männikute hävimine, häirimine ja pesade hävimine raietega. Pesitsusperiood kestab 15. aprillist kuni 15. juulini. Väikekirjurähn elab peamiselt vanemates leht- ja segametsades, parkides, puisniitudel, puuderibades ja aedades, sageli veekogude äärses puistutes. Asustab ka väikese pindalaga sobivaid puistuid. Suurtes metsamassiivides esineb rohkem servaaladel. Eelistab majandamata metsi, kus on vanu ja surnud seisvaid puid. Ohuks on raietega pesitsus- ja toitumiselupaikade hävimine, häirimine, maaparandus. Pesitsusperiood kestab 1. aprillist kuni 30. juunini. Kuna antud lindude elupaigas raiet ei tehta, siis elupaiga pindala ei vähene ning raietööde tegemine väljaspool metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi tagab pesitsusrahu ka piirnevatel aladel pesitsevatele hoburästale ja väikekirjurähnile.

Kvartali MT052 eraldisel 10 ja MT053 eraldisel 13 kavandatava raieala 30 m mõjualas (ca 20 m kaugusel Natura 2000 võrgustiku alade ning Arvila metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndi ja Alutaguse rahvusparki Arvila sihtkaitsevööndi piires) asub vääriselupaik nr 157015 ning kvartali MT082 eraldise 11 raieala piirneb vääriselupaigaga nr. 207380. Kuna vääriselupaiga alal raiet ei teostata ja hooldusraie tegemisel puistud piirnevatel aladel säilivad, siis kavandataval harvendusraiel vääriselupaikadele oluline mõju puudub.

Teisi kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti, kavandatavale raiealale ega selle 30 m mõjualasse ei jää.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatavatel harvendusraietel (sh kvartali MT082 eraldisel 11 kavandatava raieala 30 m mõjualas kavandatud raietel, mis jäävad väljapoole Arvila metsise püsielupaika ja Alutaguse rahvusparki ning Muraka loodusala ja Muraka linnuala) ei ole olulist kumulatiivset mõju, raiete käigus säilib puistute esimene rinne (ei teki lagedat ala). Seega, oluline koosmõju kaitse-eesmärkidele puudub.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, määrusega nr 1, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist koosmõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt määruse nr 1 § 4 lõikele 9 ja kaitse-eeskirja 16 lõikele 5 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

Harvendusraiega ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia madalamale metsa majandamise eeskirja lisas 1 toodud alammäärast.

LKS § 55 lõike 6 järgi on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud. Raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine on metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil 1. veebruarist kuni 31. juulini keelatud. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tipaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab raietöödele seatud ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele (sh laanepüüle ja öösorrile, kelle elupaika kavandatav raieala samuti osaliselt jääb).

Soovitused lähtuvalt kanaliste (metsis, laanepüü) elupaiganõudlusest:

- 1) säilitada suuremaid haralisi mände ja olemasolul I rinde koosseisus haaba (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks);
- 2) hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt kanaliste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele;
- 3) jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne.

Kanaliste jaoks on oluline puhmarinde, eriti mustika säilimine, mis on tähtsal kohal metsise toidulaua. Suuremad haralised männid sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks. Soovitus raiumata alade jätmiseks on antud harvendusraie mõju leevendamiseks ja kanalistele võimalike sulgimiskohtade jätmiseks.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval harvendusraiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Muraka linnuala ja Muraka loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitse-õuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Mare Rennel
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond